

IT en de MKB Jaarrekening

Drs Urjan Claassen RA RE CIA

Accountancynieuws

2009 **DAG**

HET EVENT VOOR DE
ACCOUNTANCYBRANCHE

Even kennismaken

Naam

drs Urjan Claassen RE RA CIA

Opleiding

Drs: Bedrijfsconomie Tilburg

RA: Universiteit van Tilburg

RE: Erasmus Universiteit Rotterdam

Loopbaan

96-97 Philips Electronics

- assistent controller

97-01 Andersen Accountants

- senior account

01-05 KPMG IT Advisory – senior manager

05- Clascon Audit & Consulting - venoot

Universitaire Docent

03-heden Business Universiteit Nyenrode, docent Advanced & Financial Auditing

04-heden Erasmus Universiteit Rotterdam, gastcolleges ICT Auditing en Risicomanagement

04 - 08 Universiteit Maastricht, docent Management Control en Interne Beheersing

Overige

-Regelmatig spreker op het gebied van risicomanagement op congressen en seminars

-Docent voor trainingen op het gebied van management control en risicomanagement voor het NIVRA en het SRA

Publicaties

2008 – Handboek risicomanagement, een praktische toepassing van COSO ERM - Kluwer

2007 – Van Sociale Zekerheid naar Sociale Assurance – Reed Elsevier

2006 – Handreiking samenwerking RA RE – NOREA

Contact

Email claassen.urjan@clascon.nl

Kantoor 040 – 22 31 030

Mobiel 06 - 22 32 20 42

- Er was eens een slimme ondernemer,....
- Met ambitie,...
- En powerrrr...

- Deze ondernemer had een geweldig idee
- En startte een handelsonderneming.

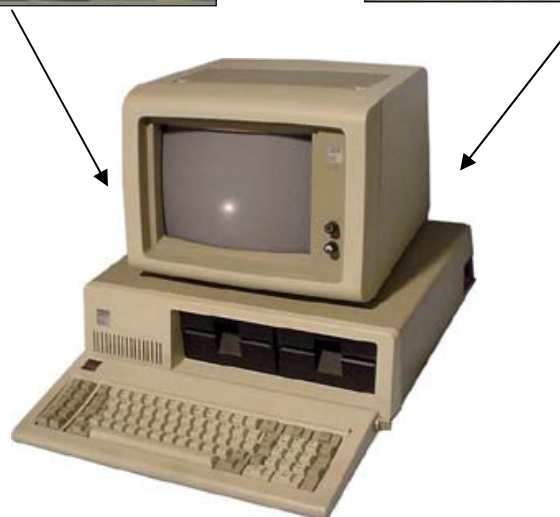

Fase 1: Het begin van het succes

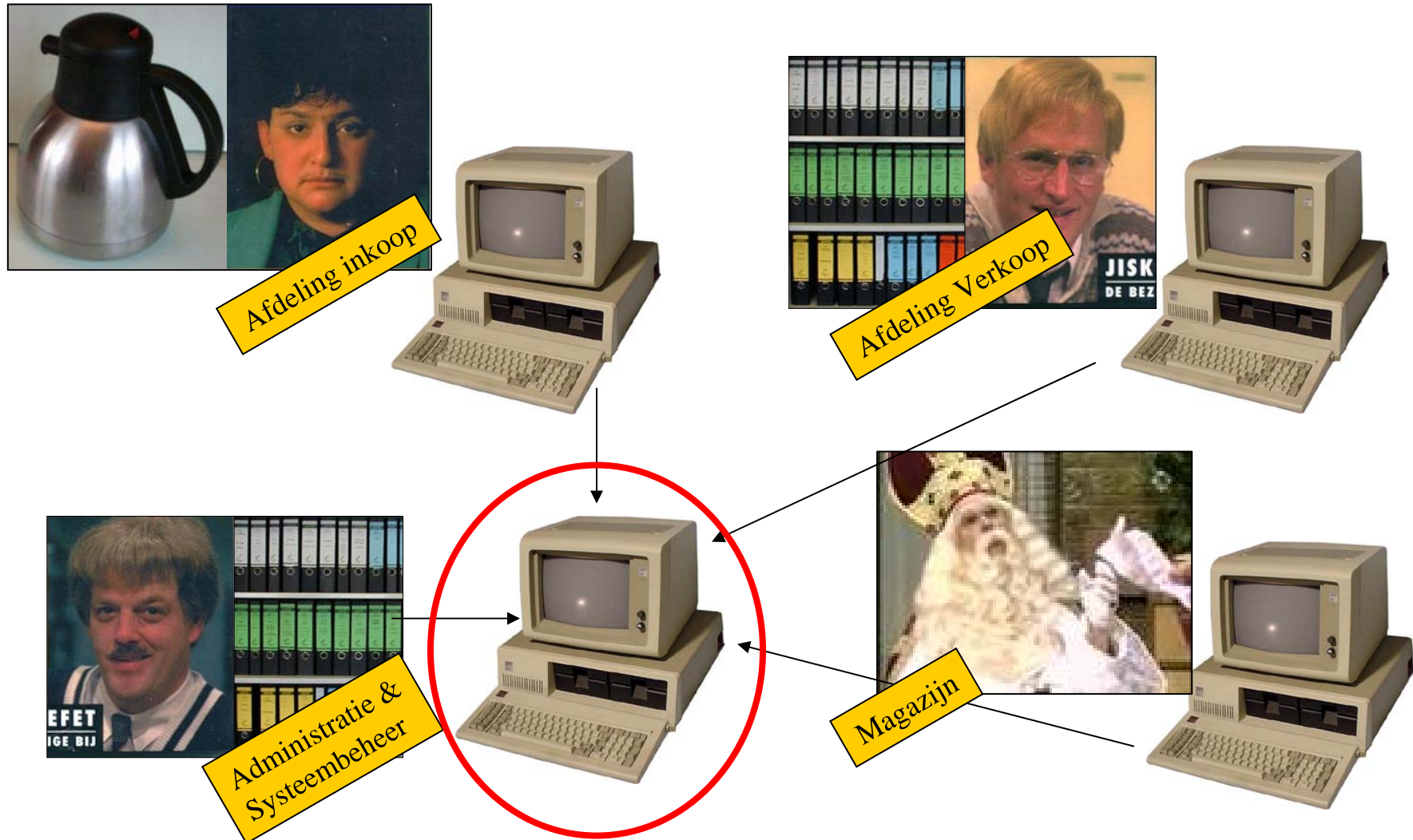

Bedrijfsvoering overzichtelijk.
Interne beheersing: inkoop,
verkoop, magazijn en
administratie 'op de sigarendoos'

Fase 2: Het gaat goed en het bedrijf groeit

Fase 3: Complexere bedrijfsvoering en hogere eisen aan de managementinformatie

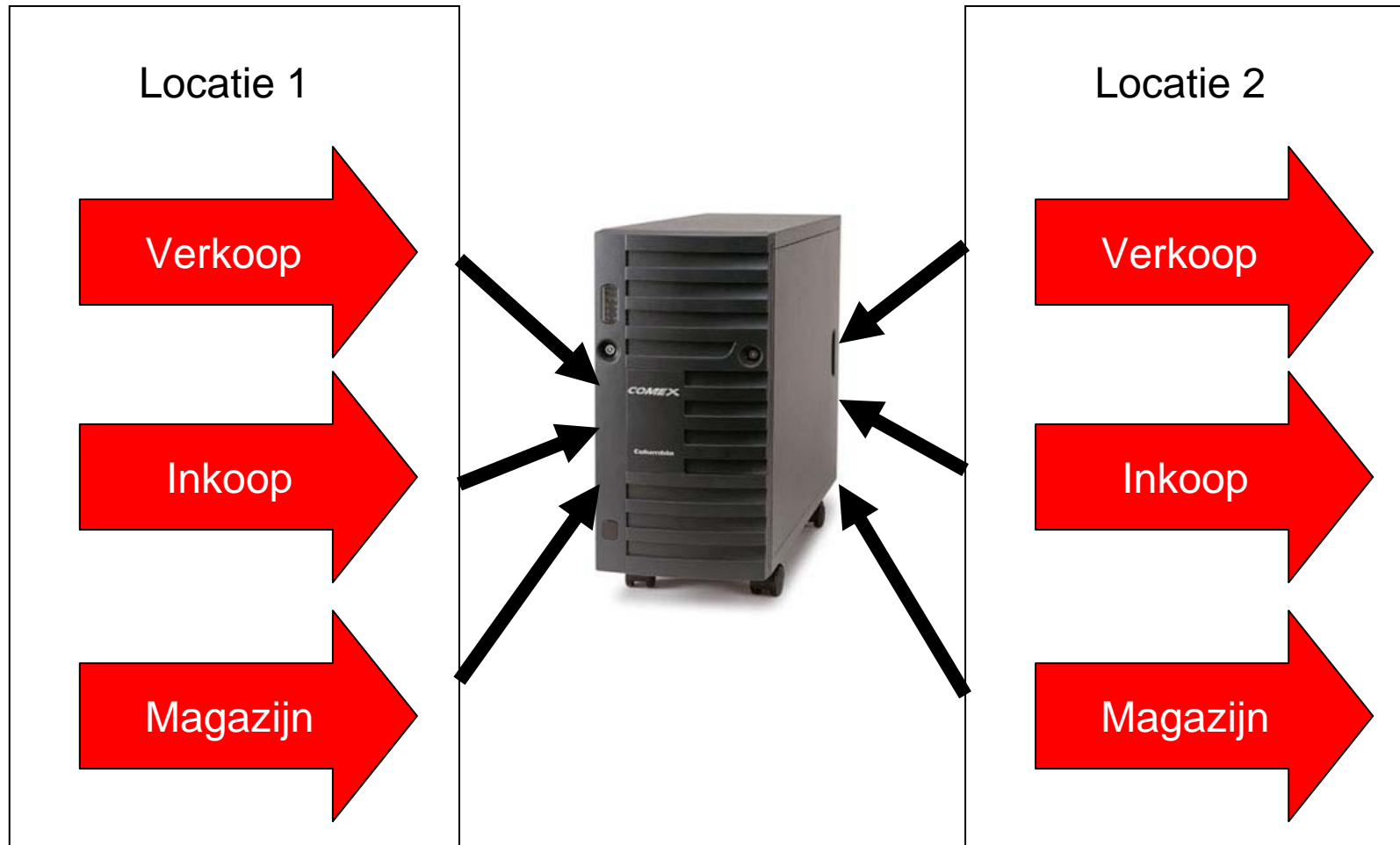
De gevolgen nader bezien

Een overzicht van de ontwikkeling van het bedrijf

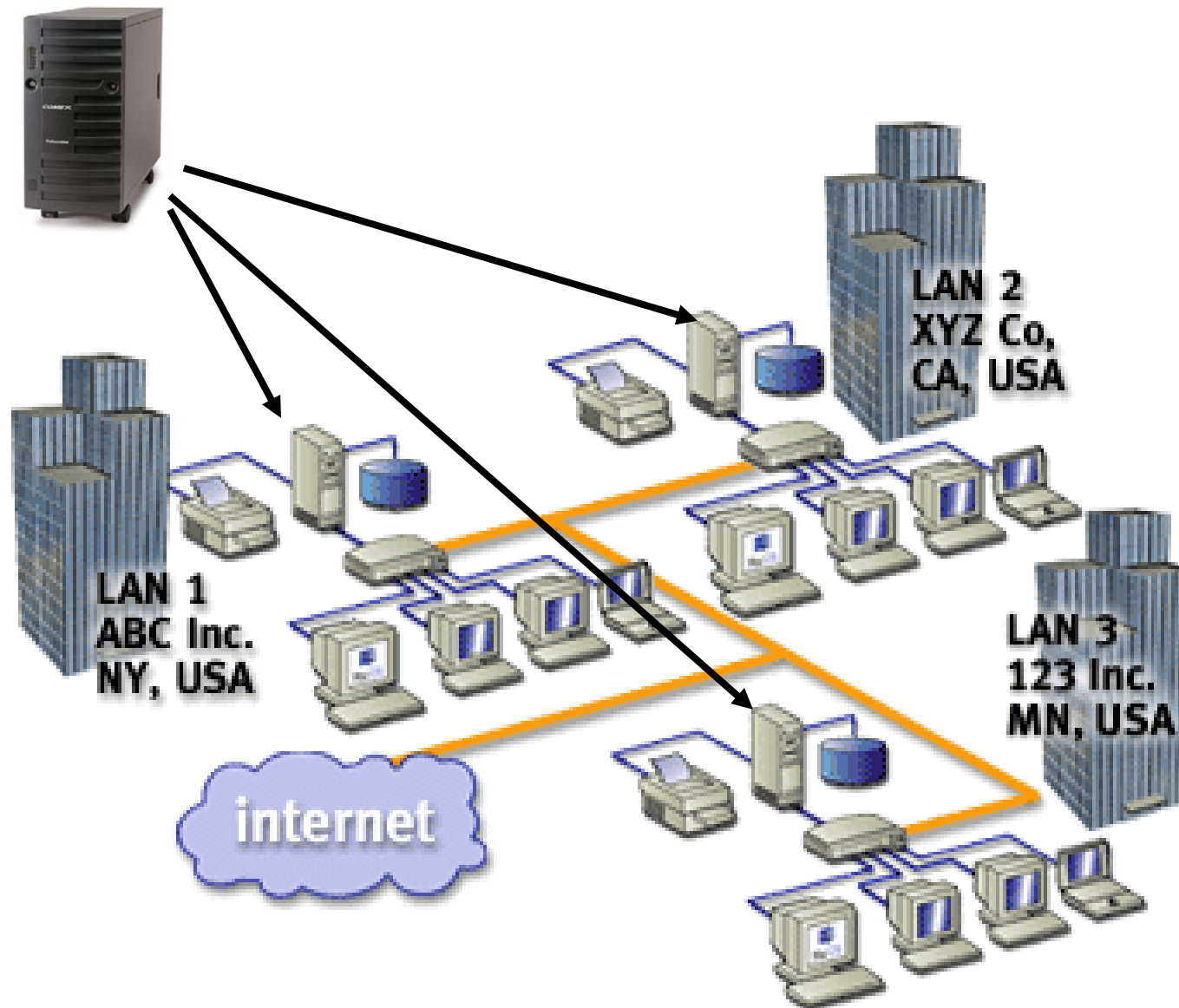

Fase	Kenmerken	IT-impact
1	'Sigarendoos bedrijf'	Geen IT
2	2 mensen en splitsing van taken	Beperkt tot 1 PC met 2 gebruikers
3	4 mensen, verdere functievermenging	Centrale server met 3 gekoppelde werkstations
4	Grote organisatie met meerdere locaties	Geavanceerd landschap met architectuur

Diverse bedrijfsprocessen gekoppeld (fase 2, 3 en 4)

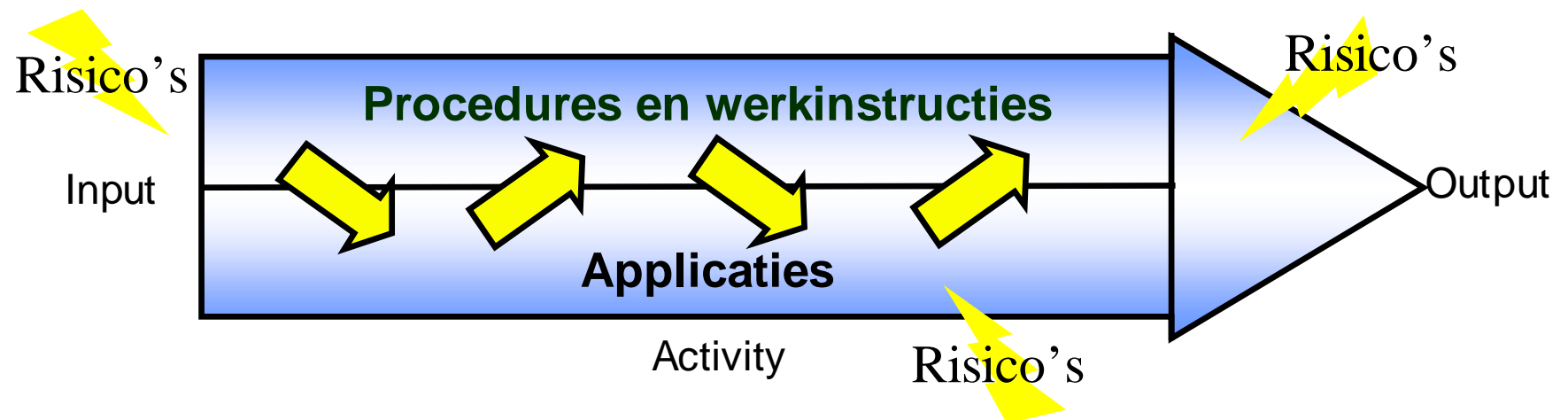

Ondersteund door een integraal IT landschap (fase 4)

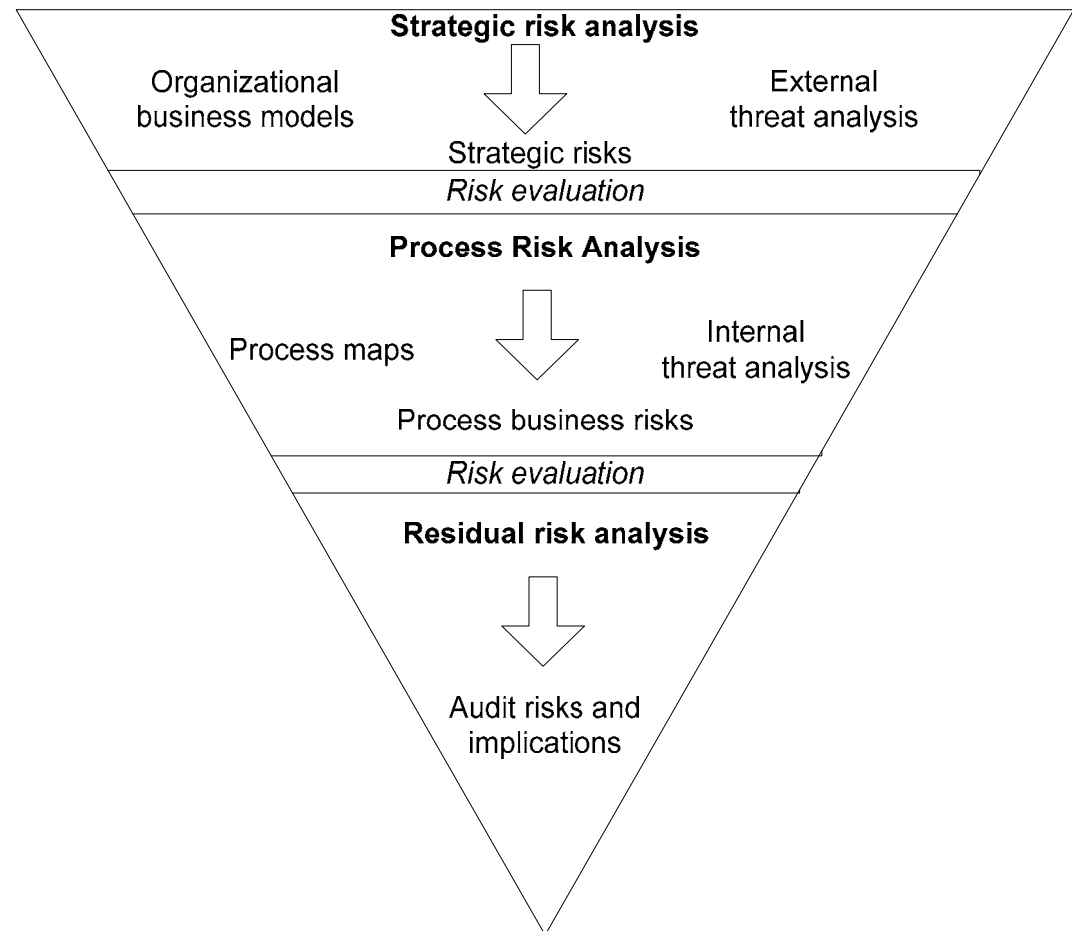
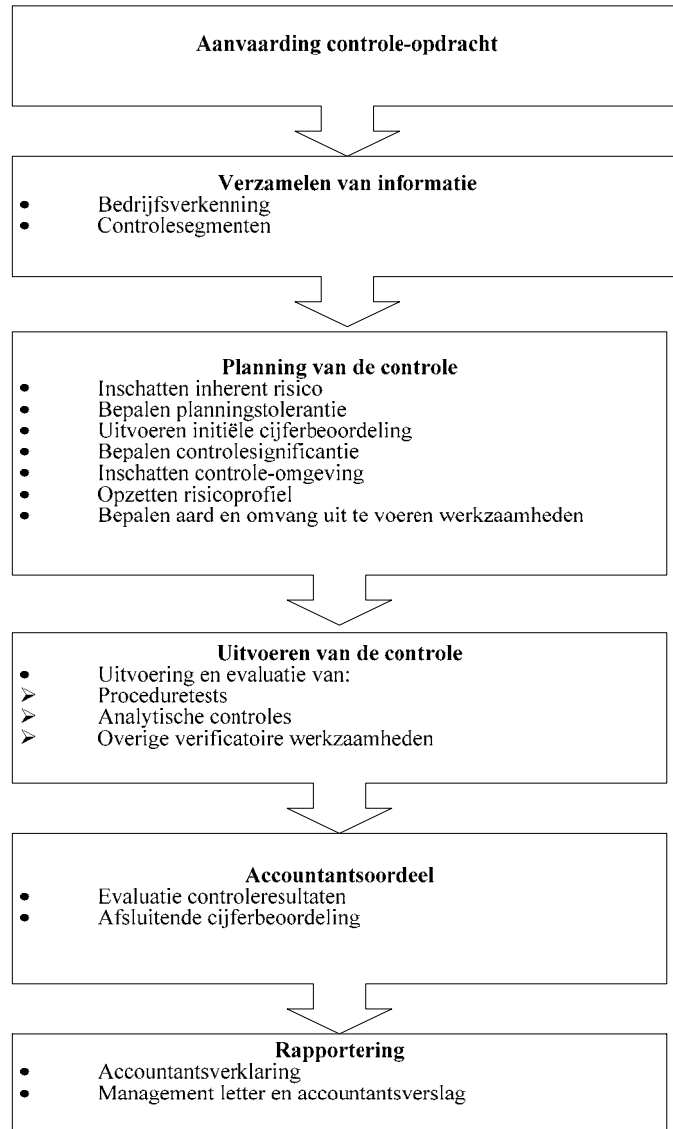
Bedrijfsprocessen (fase 2, 3 en 4)

Een wisselwerking tussen manuele en geautomatiseerde taken

De gevolgen in relatie tot de jaarrekeningcontrole

Waar komt IT in het jaarrekeningcontroletraject

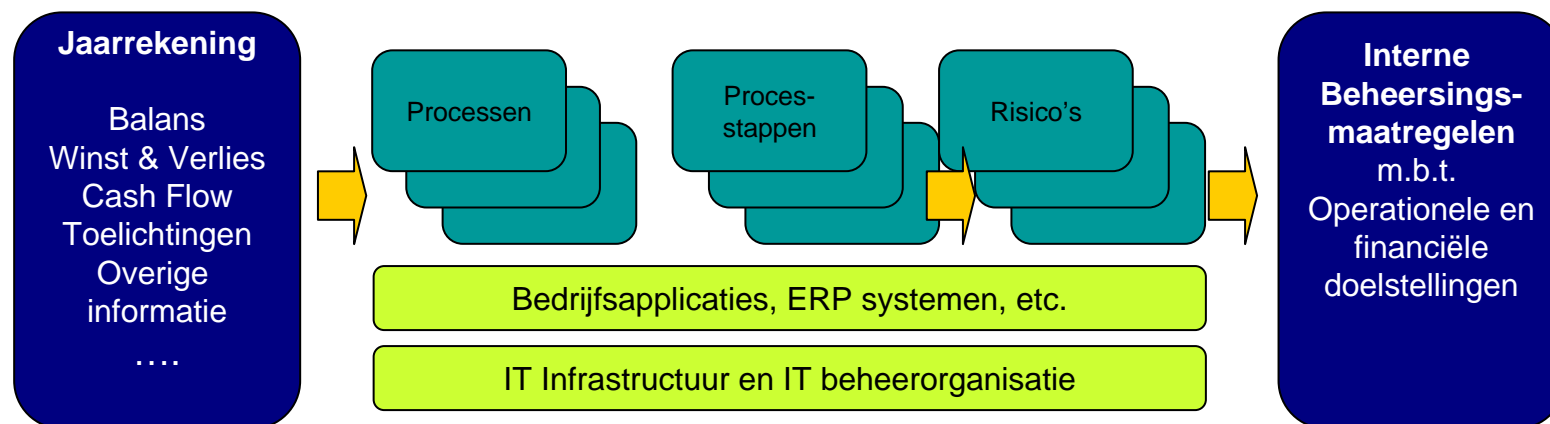

IT risico's bezien

Fase	Kenmerken	Strategisch niveau	Procesniveau	Impact on the audit
1	'Sigarendoos bedrijf'			
2	2 mensen en splitsing van taken			
3	4 mensen, verdere functievermenging			
4	Grote organisatie met meerdere locaties			

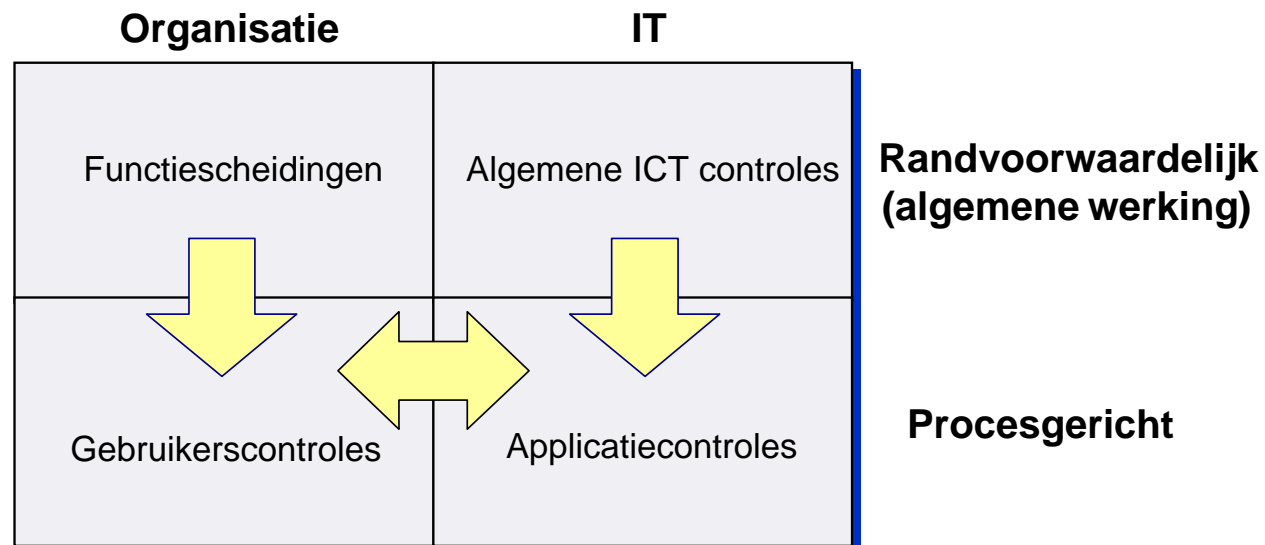
De beheersing van IT-risico's: Een integraal kader

De totstandkoming van de jaarrekening

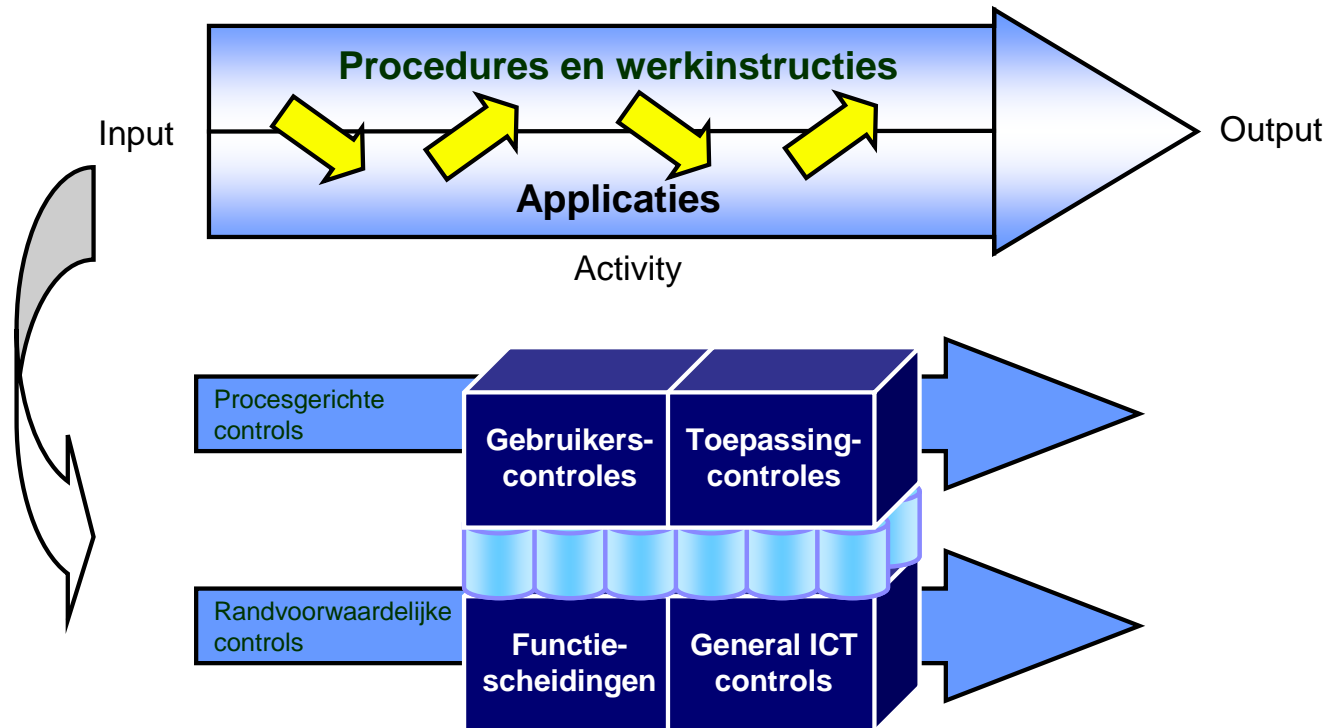
Beoordelingsobjecten Accountant

Beoordelingsobjecten die voor de accountant van belang zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole:

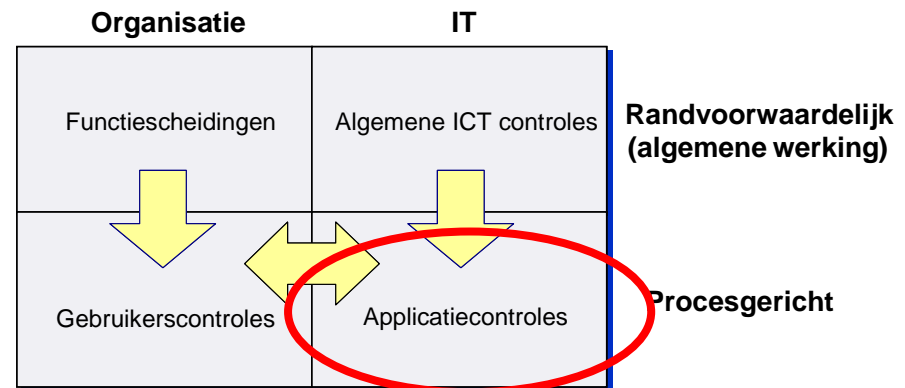
Het bedrijfsproces

Een wisselwerking tussen manuele en geautomatiseerde taken

Applicatiecontroles

- Interne beheersingsmaatregelen verschuiven naar de geautomatiseerde omgeving: applicatiecontroles.
 - Boundary controls (logische toegangsbeveiliging)
 - Input controls
 - Processing controls
 - Database
 - Communication
 - Output

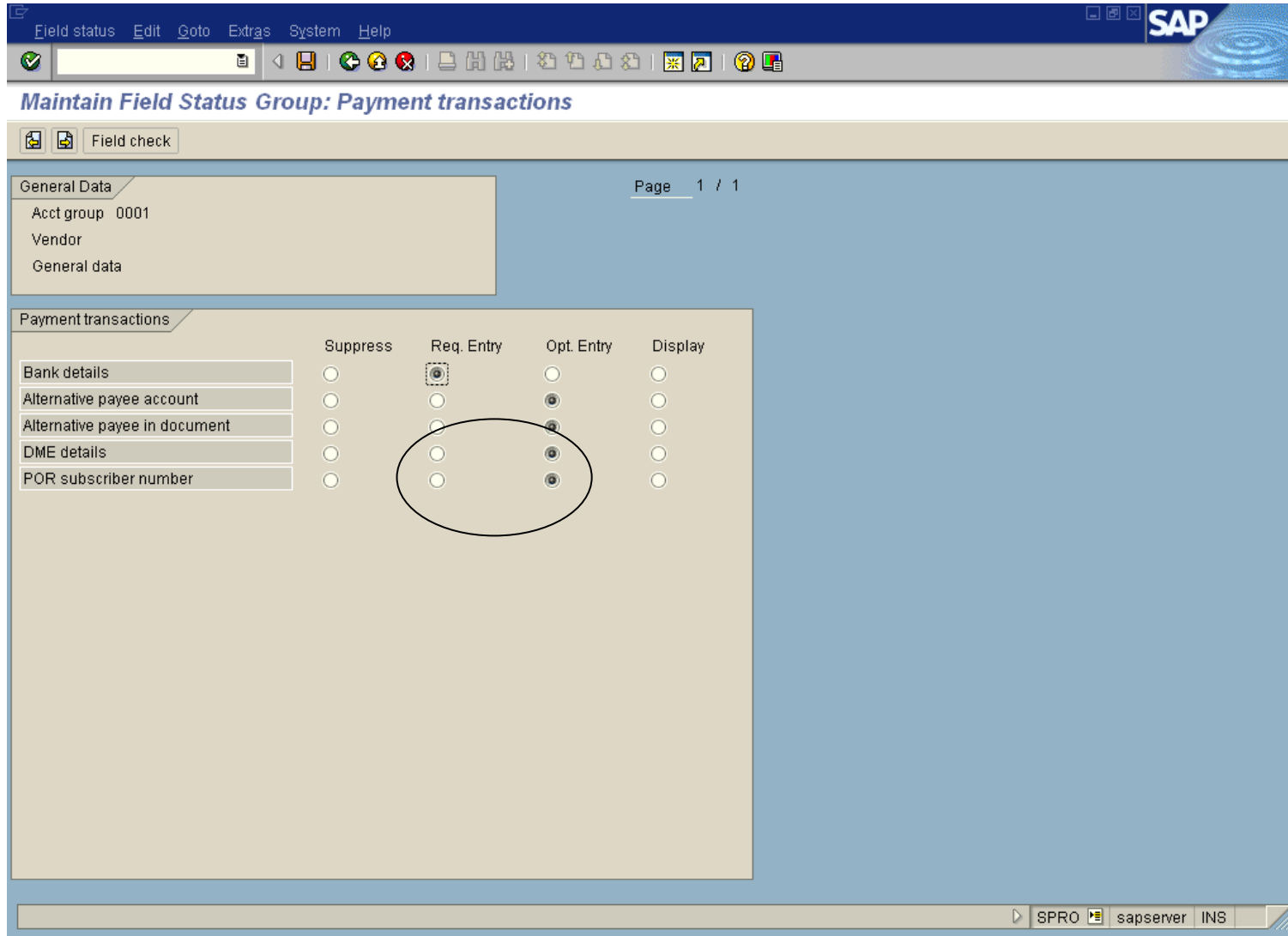
**Voorbeeld SAP INPUT CONTROLES:
verplichte velden in een leverancier stamgegevens**

Verplichte velden zijn te herkennen aan checkbox

The screenshot shows the SAP 'Create Vendor: Address' form for vendor 'VENDOR04'. The form is divided into several sections, each with a tab-like header. Required fields are indicated by a small checkbox icon in the top right corner of the field area. Three fields are circled in red: the 'Name' field in the 'Name' section, the 'Search term 1/2' field in the 'Search terms' section, and the 'Country' field in the 'Street address' section. The 'Country' field is also highlighted with a larger red oval. At the bottom of the form, a status bar displays the message 'Make an entry in all required fields' with a red 'X' icon. The SAP interface includes a menu bar (Vendor, Edit, Goto, Extras, Environment, System, Help) and a toolbar with various icons. The SAP logo is visible in the top right corner of the window.

Section	Field	Required (checkbox)
Name	Title	Company
	Name	☒
Search terms	Search term 1/2	☒
	Search term 2/2	☐
Street address	Street/House number	☐
	Postal code/City	☒
	Country	☒
	Region	☐
PO box address	PO Box	☐
	Postal code	☐
	Company postal code	☐
Communication	Language	EN English
	Telephone	☐
	Mobile Phone	☐
	Fax	☐
	E-Mail	☐

Instellen verplichte velden in customizing

The screenshot shows the SAP SPRO customizing interface for 'Maintain Field Status Group: Payment transactions'. The 'Payment transactions' section contains a table with columns for 'Suppress', 'Req. Entry', 'Opt. Entry', and 'Display'. The 'Req. Entry' column is circled, indicating that this is the setting used to make a field mandatory.

	Suppress	Req. Entry	Opt. Entry	Display
Bank details	☐	☒	☐	☐
Alternative payee account	☐	☐	☒	☐
Alternative payee in document	☐	☐	☒	☐
DME details	☐	☐	☒	☐
POR subscriber number	☐	☐	☒	☐

Verplichte invoer wordt gecontroleerd

The screenshot shows the SAP 'Change Vendor: Payment transactions' interface. At the top, the menu bar includes 'Vendor', 'Edit', 'Goto', 'Extras', 'Environment', 'System', and 'Help'. The title bar reads 'Change Vendor: Payment transactions'. Below this, the vendor information is displayed: 'Vendor: VENDOR04 Uitzendbureau "Uurtje Factuurtje" Middelburg'. The main area is divided into two sections: 'Bank details' and 'Payment transactions'. The 'Bank details' section contains a table with the following columns: 'Ctry', 'Bank Key', 'Bank Account', 'Account Hold', 'C..', 'IBAN', 'BnkT', 'Reference Details', 'C..', and 'Name of bank'. The first row of the table is highlighted in yellow and circled in red. Below the table are buttons for 'Bank data...' and 'Del. bk detail'. The 'Payment transactions' section includes fields for 'Alternative payee', 'DME indicator', 'Instruction key', and 'PBC/POR number', along with checkboxes for 'Individual spec.' and 'Spec. per reference', and a 'Permitted payee' button. At the bottom of the screen, a message bar displays a green checkmark icon and the text 'Enter at least one set of bank details', which is also circled in red. The status bar at the very bottom shows 'XK02', 'sapserver', and 'INS'.

Voorbeeld SAP INPUT CONTROLES 2: controle op format invoer

Standaard ctrl op juiste format invoer

The screenshot shows the SAP 'Create Vendor: Payment transactions' interface. The vendor is 'VENDOR04' with details 'Uitzendbureau "Uurtje Factuurtje"' and 'Middelburg'. The 'Bank details' table is highlighted with a red circle around the first row, which contains 'NL' in the 'Ctry' column and '23485768' in the 'Bank Account' column. Below the table are buttons for 'Bank data...' and 'Del. bank detail'. The 'Payment transactions' section includes fields for 'Alternative payee', 'DME indicator', 'Instruction key', and 'PBC/POR number'. The 'Alternative payee in document' section has checkboxes for 'Individual spec.' and 'Spec. per reference', and a 'Permitted payee' button. At the bottom, a status bar shows an error message: 'Entry in field Postbank curr. acct is longer than 07 characters', which is circled in red. The status bar also displays 'XK01', 'sapserver', and 'INS'.

Ctry	Bank Key	Bank Account	Account Hold	C..	IBAN	BnkT	Reference Details	C..	Name of bank
NL		23485768			→				
					→				
					→				
					→				
					→				

Bank data... Del. bank detail

Payment transactions

Alternative payee

DME indicator

Instruction key

PBC/POR number

Alternative payee in document

Individual spec.

Spec. per reference

Permitted payee

Entry in field Postbank curr. acct is longer than 07 characters

XK01 sapserver INS

**Voorbeeld SAP PROCESSING CONTROLS:
dual control voor wijzigingen in leverancier
stamgegevens**

Na wijziging is bevestiging benodigd

SAP Vendor Edit: Payment transactions

Vendor: VENDOR04 Uitzendbureau "Uurtje Factuurtje" Middelburg

Bank details

Ctry	Bank Key	Bank Account	Account Hold	C..	IBAN	BnKT	Reference Details	C..	Name of bank
NL	X	3749275							MoneyHold

Payment transactions

Alternative payee in document

Alternative Information

DME indicator

Instruction

PBC/POR

Change to general data must be confirmed

OK Cancel

Windows taskbar: 5 SAP Logon for Wi... Microsoft PowerPoint ... D:\Documents and Se... 14:29

**Voorbeeld SAP OUTPUT CONTROLS:
rapportage op wijzigingen in leverancier
stamgegevens**

Rapportage (S_ALR_87012089)

TEST client tbv college rotterdam Display Changes to Vendors Time 23:54:25 Date 18.05.2006
 rfkabl00/ROELANDKPMG Sort by date Page 1

Time	Vendor	Changed by	Field name	CoCd PuOr	New value	Old value
Date 16.05.2006						
21:11	VENDOR04	ROELANDKPMG	Comp.code data	UVA1	*** Created ***	
Date 12.05.2006						
14:58	VENDOR04	ROELANDKPMG	Bank details		*** Created ***	
			Bank details		Bank NL X	4758363
			Bank details		*** Deleted ***	
			Bank details		Bank NL X	4758362
14:58	VENDOR04	TESTER	Confirm.status			1
14:53	VENDOR04	ROELANDKPMG	Bank details		*** Created ***	
			Bank details		Bank NL X	4758362
			Bank details		*** Deleted ***	
			Bank details		Bank NL X	1827354
			Confirm.status		1	
14:53	VENDOR04	ROELANDKPMG	Payment methods	0001	U	
14:53	VENDOR04	TESTER	Confirm.status			1
14:48	VENDOR04	ROELANDKPMG	Bank details		*** Deleted ***	
			Bank details		Bank NL X	3749275
			Bank details		*** Created ***	
			Bank details		Bank NL X	1827354
			Confirm.status		1	
14:47	VENDOR04	TESTER	Confirm.status			1
14:29	VENDOR04	ROELANDKPMG	Bank details		*** Created ***	
			Bank details		Bank NL X	3749275
			Bank details		*** Deleted ***	
			Bank details		Bank NL X	3749273
			Confirm.status		1	
14:26	VENDOR04	ROELANDKPMG	Bank details		*** Created ***	
			Bank details		Bank NL X	3749273
			Bank details		*** Deleted ***	
			Bank details		Bank NL X	2348576

S_ALR_87012089 sapservers INS

General Computer Controls

Algemene computer controles bestaan uit de volgende

- aandachtsgebieden:
- Beleid en management
- Change Management
- Logische toegangsbeveiliging
- Fysieke toegangsbeveiliging
- Continuïteitsmanagement

Conclusie

- Veel jaarrekeningcontrole risico's hebben direct of indirect een relatie met:
 - specifieke IT risico's
 - beheersingsmaatregelen in de IT omgeving
- Dit betekent dat de accountant deze risico's en beheersingsmaatregelen moet kunnen beoordelen en kunnen testen
- IT maakt dus integraal onderdeel uit van het speelveld van de accountant.

Vragen?

Bedankt voor uw aandacht!

Clascon Risicomanagement

De Neerheide 12d

5581 TP Waalre

T: 040 2231030

I: www.clascon.nl